

nr. 3 - 2010

PiRion

- kulturavis for barnehagar og skular

Torpo barnehage i Ål kommune har god erfaring med å nytta digitale verktøy på utradisjonelle område i barnehagen.

TEKST: ASTRID E. HJELMELAND

DIGITAL KVAR DAG I BARNEHAGEN

DIGITAL KVARDAG I BARNEHAGEN

– Digitale verktøy gjev borna sterkare medverknad i barnehagen, seier styrar Gunn Marit Oleivsgard. Frå ho starta som styrar i 1995, har ho auka medråderetten til borna i barnehagen. Etterkvart har rammeplanane òg lagt opp til dette. Dette har igjen gjeve utfordringar når det gjeld krav om dokumentasjon.

Det som byrja med eit sterkare behov for å dokumentera for foreldra kva borna hadde gjort i løpet av ein barnehagedag, har etterkvart utvikla seg til å bli ein digital kvardag for borna og personalet i Torpo barnehage. Til prosjektarbeid og andre aktivitetar nyttar borna dagleg berbare PC-ar og Smart board, ei interaktiv tavle som fungerer som ein digital flanellograf med lyd og bilete. Desse verktøya er også viktige når borna skal dokumentera prosjekta sine.

Meir enn dataspel

– Alle kan setja opp ein PC i avdelinga og finna fram eit spel, men digitale verktøy kan nyttast på så mange andre måtar, understrekar Oleivsgard. Saman med dei tilsette har ho opparbeidd seg kompetanse og erfaring når det gjeld bruken av digitale verktøy i barnehagekvardagen.

Medan styraren har vidareutdanna seg i utvikling av digital portefølje, har andre tilsette teke pedagogisk utviklingsarbeid med fokus på barn sin medverknad.

I tillegg til at borna lærer seg å nytta ulike digitale verktøy som bruken av PC, fotoapparat og smart board, er den språklege effekten stor.

– Når me finn symbol via PC eller den interaktive tavla koplar borna desse til ord, skrift og tal, fortel Oleivsgard. Borna lærer også tidleg å bli medvitne om bruken av bilete av seg sjølve og andre.

DØME PÅ BAKEPROSJEKT MED DIGITALE HJELPEMIDDEL:

Borna vel gruppe for kvar månad. Til dømes ei bakegruppe. Her får dei bestemme kva for mat dei skal ha denne månaden.

- Finn oppskrift via internett og skriv ut
- Lagar kjøpeliste (bilete og tal) på Smart board
- Skriv ut kjøpelista på nettverksskrivaren
- Borna går saman med personale på butikken og handlar
- Borna tek bilete av alle ingrediensane og bakeprosessen
- Borna skriv ut bilete og limer inn saman med oppskrifta i barnehagen si kokebok
- Evaluering saman med vaksen:

Kva har me gjort?
Kva har me lært?
Kva var lurt?

Digitale mapper

Frå borna er i 2-3 års alderen opprettar personalet eigne digitale mapper for dei. Her samlar dei dokumentasjon via bilete, film og lydopptak som dannar grunnlag for familiesamtalen. Torpo barnehage har gått vekk frå å ha berre foreldresamtale og har i dag også familiesamtale, der barnet spelar ei viktig deltakingende rolle. Borna inviterer familien til samtale og dei er aktive deltakarar i samtalen. I staden for den tradisjonelle foreldresamtalen får dei synleggjera kvardagen sin via bilete, film og lydopptak i ein PowerPoint-presentasjon. Denne har dei laga på føre-

Fakta: Studietilbod Høgskulen i Vestfold

Studiet vil i hovudsak fokusera på bruk av IKT i det pedagogiske arbeidet i barnehagen, der ein tenker på IKT som eit naturlig verkøy i arbeidet med innhald og oppgåver innan fagområda i barnehagen.

Kjelde: <http://www.hive.no/studietilbud/foerskolelaerer/ikt-i-barnehagen>

hand saman med barnehagepersonalet.

– Her får borna syna foreldra deira kva dei har lært og kva dei er gode til, og ikkje minst kva dei synest er vanskeleg, fortel Oleivsgard.

Filmprosjekt

I 2006 fekk styraren med seg personalet på å gjera noko ingen av dei kunne – verken personale eller borna. Dei ville laga film. Dei lagde 7 animasjonfilmar og i tillegg ein spelefilm. Filmprosjektet var omfattande og borna tok del i heile prosessen frå idéstadiet, med oppbygging av historia, roller, kostyme, kulisser. Borna var også ute for å finna passende lokalitet for filmopptaket. Spelefilmen vart ein time lang og hadde premiere på kulturhuset på Ål med over 300 tilskodarar. Sidan den gong er det blitt ein tradisjon med film ved sommaravslutninga kvart år.

– Prosessen med å laga film og å skapa noko nytt er utruleg lærerik for personalet og for borna, avsluttar Oleivsgard.

Fakta: Klikk der!

Nasjonal konferanse om IKT og bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet. Einaste konferansen i Noreg som har IKT og digitale verktøy i barnehagen som hovudtema. Blir arrangert i samarbeid med Utdanningsforbundet og med støtte frå Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Presenterer den nyaste forskinga på området og fleire barnehagar vil fortelja om arbeida sine.

Kjelde: <http://www.hio.no/Klikk-der>

© Topo barnehage

VIL HINDRA DIGITALT KUNNSKAPSGAP

© Astrid E. Hjelmeland

- Det er svært varierende korleis barnehagen nyttar seg av sine digitale verkøy, seier rådgjevar i Medietilsynet Barbro Hardersen. Medan bruken for nokre er tilfeldig eller prega av bekymring har andre ein reflektert bruk og digitale verkøy er godt integrert i det pedagogiske arbeidet.

TEKST: ASTRID E. HJELMELAND

Med bakgrunn i eit pilotprosjekt med formål å teikne opp eit bilete av kva mediekompetanse barn har, er Medietilsynet for tida i gang med eit oppfølgingsprosjekt, der målet er å finna ut korleis barnehagen, på eigne premisser, kan ta i bruk digitale verkøy.

I Kvalitetsmeldinga ser departementet på digital kompetanse som ein sentralt del av opplæringa på alle nivå. Rapporten *Barnehagens digitale tilstand* (Bølgan 2009) viste at personalet meiner at dei har for låg kompetanse, og heile 85 prosent ynskjer opplæring i korleis dei skal bruka digitale verkøy i sitt pedagogiske arbeid.

Kjenner barnehagebarn i dag til digitale verkøy? På kva måte?

– Dei fleste barnehagebarn kjenner til digitale verkøy (DV) før dei byrjar i barnehagen, av di dette er ein naturleg del av heimen og samfunnet i dag. På same tid kjenner mange barn til digitale verkøy i barnehagen som kamera, skannarar, fargeskriverar og berbare eller stasjonære datamaskinar.

Kva har det å seia for barn at dei vert kjende med digitale verkøy i barnehagen?

– Born med nettvett vil lettare kunne handtera ubehagelege opplevingar knytte til bruk av digitale medium seinare i livet på ein god måte.

Hardersen understrekar at barnehagen er ein del av utdanningssystemet, og at barnehagen i det moderne kunnskaps- og informasjonssamfunnet kan tilby DV som ei kjelde til leik, kommunikasjon, og innhenting av kunnskap utan at dette går ut over meir tradisjonelle aktivitetar.

I tillegg til å vera med på å støtta opp og utvikla arbeidet med fagområde, som til dømes språk og teknikk, er barnehagar der DV er ein naturleg del av kvardagen, med på å gje borna ein god start på mediebruk. Dette gir også høve til å utjamna sosiale og digitale skilje, samstundes som reflektert bruk i barnehagen vil vera med på å skapa gode og medvitne mediebrukarar, avsluttar Hardersen.

Bukkene Bruse på badeland

Av Bjørn F. Rørvik

Illustrert av Gry Moursund
Cappelen Damm

Her er eit kjent eventyr i ei ny form. Dei fleste kjenner nok til Dei tre bukkane Bruse som skal på setra for å bli feite. Men i denne historia går ikkje alt som det plar, bukkane

hamnar nemleg i badeland i staden for på setra.

Bjørn Rørvik har eit levande og godt språk i ein svært munnleg drakt. Han skriv nesten på dialekt når han skildrar dialogen mellom bukkane. Og ikkje minst har bukkane fått eit nytt og meir moderne språk.

– *Please? sa den minste – Da trenger vi ikke gå over brua heller. Det er så skummelt med det trollet, seier den minste bukken når dei bestemmer seg for å heller gå til bade-landet.*

Forfattaren klarer å la bukkane vere bukkar, også i språket. Det er fornøyeleg å høyre brekinga som nesten kjem av seg sjølv når ein les teksten høgt. Når til dømes den mellomstore bukken lurar på om dei heller kan gå å bade:

– *Det er så kjedeleg oppe på setra. Bare gå der og bre – e – e – ke hele sommeren.*

Det er også brukt visuelle grep i teksten for å gjere lesinga meir variert. Ord og bokstavar er utheva eller skrive med tjukk skrift. Likevel er det litt vanskeleg å forstå alle desse grepa. Det er ikkje alle uthevingane som er like logiske. Men dei får uansett teksten til å leve.

Det er Gry Moursund som står for dei barnslege teikningane. Ho teiknar så truverdig at ein faktisk skulle tru det var borna sin eigen strek som var utgangspunktet. Mange og sterke fargar saman med detaljerte teikningar gir ei biletbok det er verd å bruke lang tid på.

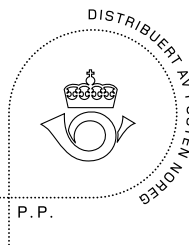
Og her er ikkje minst mykje humor. Dei aller fleste vil trekkje på smilebandet når det store trollet til slutt må opp i den store vannsklia og forsvinn ut av vindauget. Og dei tre bukkane Bruse står sjølsagt att som heltar.

Dette er ei historie barna kjenner. Men med nokre enkle grep og klare kontrastar har Rørvik klart å lage noko nytt og spanande ut av eventyret. Og det utan at den opphavlege handlinga forsvinn.

Judith Sørhus Litlehamar

Returdresse:
Pirion
Næringsbedet
i Vatlandsvåg
4235 Hebnes
N O R E G

B

www.pirion.no

PIT PARION

KULTURDELTA- KING FOR ALLE BARN OG UNGE?

Som einaste land i verda har Noreg lov-
festa (i opplæringslova) at kvar kom-
mune skal ha ein kulturskole, anten åleine
eller saman med andre kom-

munar. Fleire offentlege
dokument stadfestar kor
mykje kulturdeltaking
og kulturopplevingar
har å seie for ein god
barndom. Og

Kulturloftet slår fast at
kultur har ein verdi i
seg sjølv, ved sida av å
vere eit verkty for å nå
andre samfunns mål,
t.d. næringsutvikling.

TORILL SPERRE ER:
Førskulelærer/fagleg rett-
leiar og kulturarbeidar.

Dei mange kulturskolane som finst gjer eit
viktig arbeid i høve til barn og unge, og mi
røynsle er at både rektorar og kulturskole-
lærarar brenn for det dei arbeidar med.
Med rette kan dei kallast eldsjeler.

Fram til 2004 var det ei øvre grense, ein
makspris, for foreldrebetaling i kulturskolar.

Ein elevplass skulle ikkje koste meir enn
kr 1600. I Soria Moria-erklæringa heiter det:
«Regjeringa vil at alle barn skal ha et tilbud
om plass i kulturskolen til en rimelig pris.»

Sidan den gong har foreldrebetalinga
auka jamt over, og det er store skilnader
mellom kommunane. Samstundes har mange
kommunar teke bort ordningar som friplas-
sar og søskenmoderasjon. Og kulturskole-
rektorane har eit budsjett dei må halde.

Alvorleg er det at det synest å vere dei
fattige barna som fell utanom og ikkje får ta
del i dei mange tilboda kulturskolane gjev.
Ei pilotundersøking utført av Telemarks-
forskning (2009) fann teikn på at barn frå
fattige familiar står i fare for å verte eksklud-
erte som aktive kulturdeltakingar på den
arenaen som kulturskolen er.

Eit anna funn frå same undersøkinga
syner at breidde i dei tilboda kulturskolen
gjev, og samarbeid mellom dei ulike instan-
sane som arbeidar med barn og unge innan
kommunen er med på å auke deltakinga hos

barn og unge frå fattige familiar.

Det vil føre for langt her å gå nærare inn
på denne undersøkinga, som er utført på
oppdrag frå Norsk kulturskoleråd og Redd
Barna. Undersøkinga med tittel *Kultur for
alle?* baserer seg på intervju med kultur-
skolerektorar og statistisk informasjon.

Det grunnleggjande kulturarbeidet som
går føre seg i den einskilde skole og barne-
hage, i tråd med Kunnskapsloftet og
Rammeplan for barnehagen, vil i eit opp-
vekstperspektiv vere særleg verdifullt ut frå
den allmenne målsettinga om å inkludere
alle barn. Kulturskolane gjev med sin fag-
kompetanse høve til utvikling og fordjuping,
anten i gruppe eller som individuell under-
visning. At alle barn får høve til kulturdel-
taking i regi av kulturskolane, gjev gode
oppvekstvilkår. Likeeins er det eit samfunns-
problem dersom barn vert ekskluderte frå
dette av sosioøkonomiske grunnar.

K. Gustavsen og S. Hjelmbrække: Kulturskole for alle.
Pilotundersøkelse om kulturskoletilbudet.
Telemarksforskning/ TF-rapport 255/2009

Ole Brum,
Ola Tveiten eller Barbie,
kor hentar barna
opplevingar frå?

PiRion -kurs Les meir på
www.pirion.no

PiRion

Tips oss på pirion@norsk-plan.no Me vil gjerne ha tips og innspel om det er noko du syns
me bør ta opp, eller om du har tips om bøker me bør skriva om. Sjå og www.pirion.no